

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Історія та правознавство)
Факультет	географії, історії та туризму
Кафедра	історії, теорії держави і права та філософії
Семестр	I
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	к. ю. н., доц. Дума Володимир Васильович
Контактна інформація	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Під час вивчення курсу «Актуальні питання правової системи та розвитку громадянського суспільства» здобувачі вищої освіти отримують знання про концептуальні засади правової системи; поділ системи права України на галузі, залежно від предмета і методу правового регулювання; основні тенденції організації та розвитку громадянського суспільства України.</p> <p><i>Ключові слова:</i> правова система, громадянське суспільство, галузі права, правова доктрина, інститути громадянського суспільства, права громадян.</p>
Мета та цілі	<p>Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти розгорнутого уявлення про: концептуальні засади правової системи; поділ системи права України на галузі, залежно від предмета і методу правового регулювання; основні тенденції організації та розвитку громадянського суспільства України. Основні цілі: формування у здобувачів вищої освіти спеціалізованих і концептуальних знань щодо розуміння поняття та структури правової системи, її типологічні особливості у світі та Україні; засвоєння знань щодо суті, принципів, критеріїв розмежування основних галузей права; розуміння понять, ознак, інститутів громадянського суспільства, особливостей організації громадянського суспільства України.</p>
Результати навчання	<p>Опанувавши дисципліну «Актуальні питання правової системи та розвитку громадянського суспільства» здобувачі вищої освіти оволодіють такими програмними результатами навчання: аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України; здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму; визначати контекст правових явищ і процесів, аналізувати</p>

	різноманітні підходи до державотворення; праворозуміння та бачення проблеми теорії держави і права; демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових теорій, доктрин, цінностей та принципів функціонування правової системи, правових норм, принципів, норм фундаментальних галузей права; розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Soft skills	Під час вивчення дисципліни здобувач отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність логічно мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, презентувати себе і свою позицію; діяти відповідально.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Правознавство», «Актуальні питання теорії держави і права», «Актуальні проблеми історії України».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
	<i>Змістовий модуль 1. Теорія і практика вчення про правову систему. Джерела права в основних правових системах сучасності.</i>		
Тема 1. Правова система: поняття і структура.	Поняття «система права» і «правова система». Складові системи права: правові норми, інститути права, галузі права, правові спільності. Поняття джерела права. Класифікація джерел права за різними критеріями. Матеріальні, соціальні та інші джерела права. Поняття та зміст форми права. Класифікація форм права. Загальне та особливе форм і джерел права.	Практичні завдання.	3
Тема 2. Класифікація правових систем сучасності.	Національні правові системи. Критерії класифікації правових систем. Різні підходи до класифікації правових систем. Види критеріїв класифікації національних правових систем. Форми (джерела) права як критерій класифікації правових систем. Правова сім'я. Види правових сімей. Основні та «периферійні» правові системи. Відносний характер класифікації національних правових систем. Зближення та уніфікація національних правових систем. Юридичні засоби уніфікації різних правових систем.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій	3
Тема 3. Правовий звичай. Значення правового звичаю в основних правових системах.	Звичай як джерело права. Місце правового звичаю серед інших джерел романо-германського права. Шляхи легітимації звичаю державою. Звичай на додаток до закону, замість закону, всупереч закону. Роль звичаю у сучасному англосаксонському праві. Ознаки правового звичаю (за В. Блекстоном). Види правових	Практичні завдання.	3

	звичаїв. Звичай у сучасному мусульманському праві. Регулятивна роль традицій.		
Тема 4. Правова доктрина в романо-германському, англосаксонському та мусульманському праві.	Поняття правової доктрини. Її місце в системі джерел романо-германського права. Роль глосаторів та коментаторів у рецепції римського права. Вплив доктрини на законотворчість та правозастосування. Значення доктрини в англосаксонській правовій сім'ї. Роль праць визначних вчених-правознавців у розвитку загального права. Види правових доктрин в англосаксонському праві. Роль правової доктрини в мусульманському праві.	Практичні завдання.	3
Тема 5. Типологічні особливості правової системи України.	Основні риси постсоціалістичних правових систем. Перехідний характер правової системи сучасної України. Особливості нормативно-правових актів. Процес зближення правової системи України з романо-германською правовою сім'єю.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій	4
	Змістовий модуль 2. Загальна характеристика окремих галузей права.		
Тема 6. Предмет і метод правового регулювання як критерії розмежування галузей права.	Поняття та види інститутів права. Міжгалузеві інститути права. Поділ права на приватне і публічне. Специфіка матеріального і процесуального права. Національне, міжнародне і інтегративне право. Співвідношення між нормами міжнародного та національного права, інтегративного та національного права.	Практичні завдання, підготовка презентацій.	4
Тема 7. Основи конституційного права України.	Конституційне право як галузь права. Конституційні правовідносини. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України. Правовий статус і повноваження Президента України. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій.	4
Тема 8. Основи цивільного та сімейного права України.	Цивільне право: загальна характеристика та особливості цивільного права України. Цивільні правовідносини, їх класифікація. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права. Право власності: поняття, зміст, форми. Цивільно-правова відповідальність. Сімейне право як галузь права, особливості регулювання шлюбно-сімейних відносин.	Практичні завдання, підготовка презентацій.	4

Тема 9. Основи трудового права України.	Трудове право як галузь права. Суб'єкти трудових правовідносин. Загальна характеристика КЗпП. Робочий час і час відпочинку. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.		4
Тема 10. Основи адміністративного та кримінального права України. Основи екологічного, земельного та аграрного права України.	Поняття адміністративного права як галузі права. Адміністративно-правові відносини. Державне управління. Адміністративне правопорушення та порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Кримінальне право як галузь права, особливості. Покарання: поняття та види. Загальна характеристика та особливості екологічного, земельного та аграрного права України. Право природокористування. Загальне і спеціальне користування ресурсами. Суб'єкти права користування природними ресурсами. Система аграрного права і його співвідношення з іншими галузями права. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин, зміст та класифікація. Земельне право як комплексна галузь права. Земельні відносини. Об'єкти земельних відносин. Землі України за цільовим призначенням. Право власності на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Право земельного сервітуту. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій.	4
	Змістовий модуль 3. Держава і громадянське суспільство. Громадянське суспільство України.		
Тема 11. Громадянське суспільство: сутність та функції.	Формування концепції громадянського суспільства. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства. Історичні моделі громадянського суспільства. Аналітичні та національні моделі громадянських суспільств. Становлення громадянського суспільства в Україні.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій.	4
Тема 12. Конституційно-правове закріплення основ громадянського суспільства та його розвитку.	Формування правових основ інституалізації громадянського суспільства. Громадянське суспільство у концепції Конституції України, схваленої Верховною Радою УРСР 19.06.1991. Громадянське суспільство у проектах Конституції України (1992-1996 рр.). Правові основи створення і розвитку громадянського суспільства (аналіз законопроектів). Сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на період 2021-2026 рр. Громадянське суспільство в цілях сталого розвитку України на період до 2030 року.	Анотація матеріалу, підготовка презентацій.	4

<p>Тема 13. Організаційно-правові форми взаємодії суспільства і держави.</p>	<p>Держава і об'єднання громадян (асоціації, громадські організації, конгреси, рухи, спілки, фонди, тощо). Взаємодія держави і політичних партій: проблеми удосконалення. Взаємодія держави та громадських об'єднань. Релігійні організації (релігійні братства, згромадження, монастирі, управління, центри, тощо) і держава: організаційно-правова взаємодія. Взаємодія держави та релігійних організацій після надання Томосу про автокефалію Православній Церкві України: проблеми теорії та практики. Взаємодія держави і молодіжних організацій: проблеми удосконалення.</p>		4
<p>Тема 14. Конституційна гарантія економічної організації громадянського суспільства.</p>	<p>Виключне право власності народу України на все національне багатство. Проблеми гарантій кожному громадянину користуватися природними об'єктами права власності народу України. Земля, як основне національне багатство, що перебуває під охороною держави і потребує оптимального використання. Роль громадянського суспільства в питаннях ринку та продажу землі сільськогосподарського призначення. Плюралізм та рівноправність форм власності, що визначають основні принципи господарювання.</p>	<p>Анотація матеріалу, підготовка презентацій.</p>	4
<p>Тема 15. Завдання громадянського суспільства держави реалізації принципів гуманізму соціальної справедливості.</p>	<p>Забезпечення права громадян на соціальний захист та його удосконалення. Організаційно-правове забезпечення права громадян на достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї. Забезпечення права громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Організаційно-правове забезпечення права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.</p>	<p>Анотація матеріалу, підготовка презентацій.</p>	4
<p>Тема 16. .Конституційно-правове закріплення гарантій вільного розвитку освіти, науки та культури українського народу. Українська мова, як консолідований засіб громадянського суспільства</p>	<p>Забезпечення державного розвитку і гарантій вільного всебічного розвитку освіти українського народу. Державна гарантія громадянам України свободи літературної, художньої, наукової та технічної творчості. Забезпечення державного права на свободу світогляду і віросповідання. Охорона історико-культурної спадщини в Україні. Комунікативний та демографічний параметри української мови. Мовна ситуація в сучасній Україні. Законодавча база функціонування української мови. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» 2019 р. Питання удосконалення конституційно-правового регулювання функціонування української мови.</p>	<p>Анотація матеріалу, підготовка презентацій.</p>	4

*гарантований
Конституцією
України.*

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна:

1. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Акт проголошення незалежності України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990.
4. Аляб'єва Н.В. Міжнародне приватне право: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ Н.В.Аляб'єва, А.І.Демченко, Л.В.Красицька, В.А.Кройтор; За ред.: С.Г. Кузьменка. Київ 2010.
5. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга друга. Верховенство права: від доктрини - до принципу: Монографія: У 3-х книгах; Книга друга. Верховенство права: від доктрини - до принципу. Київ. 2006.
6. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга перша. Верховенство права: від ідеї - до доктрини: Монографія: У 3-х книгах; Книга перша. Верховенство права: від ідеї - до доктрини. Київ. 2006.
7. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга третя. Верховенство права: український досвід: Монографія: У 3-х книгах; Книга третя. Верховенство права: український досвід. Київ 2006.
8. Дахно І.І. Міжнародне приватне право: Навч. посібник для студ. юрид. вищ. навч. закладів. Київ. 2001.
9. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
10. Державно-правове регулювання в умовах трансформації суспільних відносин: Монографія/ Авт. кол.: Ю.Л. Бошицький, Н.М. Оніщенко, О.Г. Варич та ін.; За заг. ред. Ю.Л. Бошицького; Київський університет права Національної академії наук України. Київ. 2009.
11. Дума В.В. Правозастосовча діяльність та форми її здійснення: Монографія/ В.В. Дума; МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука. Рівне 2013.
12. Загальна декларація прав людини: ООН; Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
13. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с. URL: <http://surl.li/czwie>
14. Загальне адміністративне право України : підручник / за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 792 с.
15. Закон України «Про об'єднання громадян». *Відомості Верховної Ради України*. 25.08.1992. 1992 р.
16. Закон України «Про політичні партії в Україні». *Відомості Верховної Ради України*. 2001, № 23, ст.118). URL: <http://surl.li/yxsnic>
17. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». *Відомості Верховної Ради України*. 12.11.1999 - 1999 р. № 45. Стаття 397.
18. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальна теорія права: підручник. Вид. 6-те, доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 742 с.
19. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків : Право, 2020. 592 с. URL: <http://surl.li/bynmp>
20. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.
21. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с. URL:

<http://surl.li/cpoewe>

22. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996.
23. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях) : навч. посіб. / [О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов, В. П. Ємельянов та ін.] ; за заг. ред. Ю. В. Орлова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 520 с.
24. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
25. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: ООН; Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
26. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: ООН; Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
27. Пересада О.М. Конституційне право України : навч. посіб. в табл. та схемах. Київ : Дакор, 2020. 247 с.
28. Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 16-17 лютого 2018 року): Матеріали науково-практичної конференції/ ДВНЗ "Ужгородський нац. ун-т" ; Юрид. факультет; Центр укр.-європ. наук співробітництва. Ужгород, 2018.
29. Правова система України: Історія, стан та перспективи: у 5 т., Т.3/ За ред.:Н.С. Кузнецової. Харків. 2008.
30. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та миробудівництва: монографія. До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України / Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипнюк, Н.М. Оніщенко та ін.: кер. авт. кол. та за ред. Н.М. Пархоменко. Київ: Парламентське видавництво, 2023. 307 с.
31. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021 № 1135-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
32. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
33. Семчик В.І. Право власності за Конституцією України/ НАН України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ. 1997.
34. Цивільне право та процес : навчально-методичний посібник / Л. В. Діденко, Н. М. Денисяк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 110 с.
35. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420 с.
36. Doomen J. International Legal Norms. *Juridica International*. XIX/2012. P.107-116. URL: <http://surl.li/opspun>.
37. Дума В.В. «Норми цивільного права в контексті публічного адміністрування» / Актуальні проблеми правознавства періоду суспільно-політичних трансформацій в Україні: Науково-практична конференція, м. Рівне, 2019 р. – Рівне, 2019. – 141с.
38. Дума В.В. «Політико-правове значення державної влади для розвитку суспільства». Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції на тему «Правові реформи як елемент соціального реформування». – Рівне 2019. -145с.
39. Дума В.В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. Станом на 20 травня 2020 року / За заг. ред. Галуцька В.В. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 732 с.

Додаткова:

40. Кравцова З. С. Конституційно-правові гарантії державного суверенітету України. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 1. С. 101-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_1_18
41. Подорожна Т. С. Право людини на мову в конституційному праві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2023. Вип. 77(1). С. 124-130.
42. Атаманова Н. проблемні питання застосування норм права. *Підприємство*,

господарство і право. 2021. №2. С. 164-169.

43. Барабаш О. Соматичні права в системі прав людини: право власності на своє тіло. *Право України*. 2022. № 2. С. 108-121.
44. Батанов О. В. Феноменологія сучасного парламентаризму. *Часопис Київського університету права*. 2021. Том. 1. № 4. С. 35-40.
45. Бичков І.Г. Щодо місця конституційного Суду України в механізмі стримувань і противаг. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №3. С. 224-229.
46. Вовк П. правова держава: вітчизняні наукові підходи до змісту поняття. *Юридичний вісник*. 2020. №1. С.19-23.
47. Гультай М. М., Калиновський Б. В. Тенденції розвитку конституційноправового регулювання проведення місцевих референдумів в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 43-47.
48. Зелена І. Поняття інституту юридичної відповідальності у приватному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С. 176-181.
49. Кононенко Ю.С. Джолос С.В. Демократія: критичний погляд. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. №81. Т. 1. С. 32-39.
50. Лазарев В.В. концепція розуміння сутності категорії «зловживання правом». *Право і безпека*. 2023. №1(88). С. 179-189.
51. Лазарев В.В. Тлумачення юридичної термінології Конституційним Судом України. *Право і безпека*. 2020. №79(4). С. 116-121.
52. Соколова І.О. Правова природа політичних режимів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 47-49.
53. Федіна Н. В. Дотримання принципу верховенства права, як важливої складової захисту прав людини, при застосуванні правових норм органами державної влади. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 2. С. 58- 62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_2_11
54. Щербак Н.В. Міжнародні стандарти з питань гендерної рівності та її упровадження в Україні (в умовах реформування державного управління). *Право та державне управління*. 2020. №4. С. 253-265.

Інформаційні ресурси

55. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>
56. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua
57. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
58. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
59. Національна бібліотека Франції <http://www.bnf.fr/>
60. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
61. Німецькі бібліотеки <http://www.ddb.de/>
62. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>
63. Центр європейського і порівняльного права <http://www.eclg.gov.ua/>
64. Центр розвитку українського законодавства <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
65. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету <http://www.law.yale.edu/library/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-5)	16
Змістовий модуль 2 (Теми 6-10)	20
Змістовий модуль 3 (Теми 11-16)	24
Підсумковий контроль – залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни